

«Etter setning som slutter med: «...regelverket i stiftelsesloven»: «Ved en eventuell omdanning skal dette politisk behandles.»»

Thomas Klingen Andersen (FRP) fremmet endringsforslag i punkt 4:

«Lier kommune gir ingen kommunal garanti, men stiftelsen kan søke Lier kommune for økonomiske bidrag.»

Frank Yggeseth sitt forslag ble enstemmig vedtatt.

Thomas Klingen Andersen sitt forslag falt med 1 stemme (1FRP) mot 8 stemmer (3H, 1V, 1SP, 3AP) avgitt for rådmannens forslag til vedtak.

Rådmannens forslag til vedtak:

6. Rådmannen gis fullmakt til å fremforhandle en avtale med foreningen Skikongens venner som regulerer økonomisk tilskudd fra kommunen, og kommunens rolle, ved en eventuell etablering av stiftelse for å sikre eierskap, forvaltning og utvikling av kulturminnet Haugstua og tilhørende gjenstander.
7. Avtalen skal bygge oppunder frivillighet og ivareta foreningen Skikongens venners engasjement og bruk av stedet. Det forutsettes at eier av Haugstua og Skikongens venner aksepterer å la bruksretten til Haugstua, eventuelt også eiendomsrettigheter, overføres til stiftelsen så langt det er adgang til dette. En eventuell avtale om bruksrett må tinglyses.
8. Kommunen skal ikke selv være stifter, men bistå som tilrettelegger og sikres rett til å utpeke styremedlem. Lier kommune skal i vedtektene sikres omdanningsmyndighet innenfor regelverket i stiftelsesloven. Det skal reflekteres i stiftelsens vedtekter at dersom det økonomiske grunnlaget for videre drift ikke er tilstede, så kan stiftelsen og ansvaret for ivaretagelse av kulturminnet kunne overføres ved omdanning, for eksempel til Lier bygdetun.
9. Etableringsavtalen kan forplikte kommunen til et økonomisk bidrag på inntil kr 200 000 i 2018 og kr 100 000 pr. år i 2019 og 2020. Tilskuddet skal prioriteres til å dekke kostnader forbundet med etablering av selve stiftelsen og dernest kostnader til sikring av kulturminnet og tilhørende gjenstander. Det settes vilkår for å motta tilskuddet, der stiftelsen må være etablert før tilskuddet for 2019 og 2020 kan utløses.
10. Rådmannen kommer tilbake med en egen politisk sak med forslag til avtale og utkast til vedtekter.

Rådmannens saksutredning:

Sammendrag:

Det har de siste årene vært nedlagt betydelig innsats og engasjement ved Haugstua og i tilknytning til Thorleif Haugs minne. Det er sett behov for en drøfting mht. fremtidig sikring av kulturminnet Haugstua og gjenstander mottatt som gave, bl.a. via en henvendelse fra

Skikongens venner v/Knut Olav Kals. Saken er en drøftingssak der mulige prinsipper for kommunalt engasjement er belyst. Rådmannen foreslår i denne sammenheng at kommunen inngår avtaler med både Skinongens venner og med eier av Haugstua, og at det tas initiativ til å etablere en stiftelse for ivaretagelse av kulturminnene.

Vedlegg:

- Henvendelse fra Skikongens Venner v/Knut Olav Kals
- Notat fra Advokatfirmaet Mageli

Utredning:

1. Bakgrunn

Formannskapet behandlet i mai 2017 en egen drøftingssak vedrørende kommuns mulige økonomiske og organisatoriske deltakelse i initiativet knyttet til Haugstua. Formannskapet fattet følgende vedtak:

Saken sendes tilbake til administrasjonen for bearbeiding og ny behandling i GBK-utvalget.

Rådmannen har to siktemål med denne saken:

- Å avklare kommunens rolle og mulige ansvar i forhold til Haugstua og den driften som er etablert rundt denne.
- Å vurdere mulige samarbeidsløsninger og organiseringsformer for eierskap og drift framover.

Det har vært flere møter mellom kommuneadministrasjonen og Knut Olav Kals som representant for Skikongens venner underveis i saksbehandlingen. 26.oktober 2017 ble det også avholdt et eget møte mellom rådmannen og styret i Skikongens venner, samt eier av Haugstua og andre ressurspersoner. Skikongens venner og eier av Haugstua er orientert om hovedlinjene i saken som legges fram for beslutning.

2. Litt innledende informasjon

Thorleif Haug (1894-1934) var vår (Liers og Norges) første olympier og skikonge. Han ble født i Lier og bodde store deler av sitt ved Årkvisla, i det som i dag kalles Haugstua. Haugstua er privat eid. Eier er Christian Stang, bosatt i Asker.

Lenge sto Haugstua for forfall. Kommunen ved kulturkontoret har hatt kontakt med eier siden tidlig på 1990-tallet pga. stedets kulturarv-verdi, og med tanke på å sikre vedlikehold og gjøre stedet mer tilgjengelig, men eier ønsket å ta vare på stedet selv. Av ulike grunner tok dette tid.

Kommunen har flere ganger satt søkelyset på Haugstua og historien om Thorleif Haug, bl.a. høsten 1993 med et større arrangement da fakkelfestetten hadde et stopp her før de olympiske leker på Lillehammer i 1994, og i forbindelse med Kulturminneåret 1997, da Haugstua var et av de kulturminnene i Lier som innbyggerne kunne stemme over som viktigst å bevare. (Det var minnesteinen på søndre gravhaug på Huseby som fikk flest stemmer).

Haugstua er i registreringen som ble foretatt i 2012 som grunnlag for temaplan og fagrappport om kulturminner og kulturmiljøer i Lier, verdivurdert som et særlig viktig kulturminne.

For et par år siden ble det etablert en facebookside som kalte seg «La oss bevare Thorleif Haugs barndomshjem for ettertiden». Kultursjefen tok kontakt med interessentene bak siden

og inviterte til møte for å høre mer om deres tanker og ønsker, og etter dette møtet ble det tatt ny kontakt med eier for å høre om han var åpen for et samarbeid med interessegruppen. Etter et første fellesmøte på kulturkontoret der partene ble enige om at det kunne være interessant å samarbeide, påtok kommunen seg å utarbeide et forslag til avtale som kunne sikre både eier og interessegruppen forutsigbarhet og ryddighet mht. ansvar framover. Kommuneadvokaten utformet dette, og presenterte det på et nytt fellesmøte på kulturkontoret. Det var da enighet om at videre dialog og avklaringer skulle foregå direkte mellom partene, og at interessegruppen skulle vurdere organisasjonsform for sin del.

I desember 2014 ble Skikongens venner formelt stiftet. Knut Olav Kals som var en av de sentrale bak facebook-siden, er foreningens ansikt utad og hoveddrivkraft. Det foreligger en avtale mellom eier og foreningen Skikongens venner datert 02.02.2016 som bygger på den avtaleskissen kommunen utarbeidet noen år tidligere.

Siden den gangen har mye skjedd. Haugstua er rehabilitert. Utstilling er laget. Mange gjenstander er mottatt som gave/til låns. Mange besøk er gjennomført og mange foredrag er holdt. Et imponerende arbeid gjennomført på dugnad og via private gaver og tilskudd. Det er også lagt utviklingsplaner med høye ambisjoner.

Siden 2015 har det vært en dialog mellom initiativtaker bak Skikongens venner og rådmannen. I denne dialogen ble det tidlig uttrykt et ønske om kommunens deltakelse i initiativet rundt Haugstua. Dialogen endte med at rådmannen fikk utarbeidet en juridisk utredning for å vurdere alternativer når det gjelder kommunens økonomiske og administrative deltakelse. Utredningen er utarbeidet for kommunens regning utgjorde grunnlaget for saken som ble behandlet i formannskapet i mai 2017.

I august 2017 mottok ordfører og rådmann et brev fra Skikongens venner v/Knut Olav Kals med henvisning til samme sak. Rådmannen oppfatter brevet som en anmodning om kommunens deltakelse i videre arbeid med forvaltning, drift og utvikling av kulturminnet Haugstua.

3. Hva er behov og ønsker?

Skikongens venner v/Knut Olav Kals trekker fram mange problemstillinger i sin henvendelse til kommunen. Følgende punkter oppsummerer behov og ønsker slik de er formidlet:

- Skikongens venner har mottatt mange gaver og gjenstander som bør sikres bedre mht. eierskap og ansvar framover. En formell organisering av eierskapet kan være veien å gå. Vil også gjøre det lettere å motta nye gaver og gjenstander.
- Haugstuas drift og fortsatte vedlikehold og tilgjengelighet for publikum bør sikres bedre enn via Skikongens venner alene. Kommunen ønskes inn som støttespiller for å sikre dette bedre organisatorisk og praktisk. Vil også kunne gjøre det lettere å søke tilskudd mm framover.
- Skikongens venner v/Knut Olav Kals ønsker kommunalt engasjement også mht. arbeid knyttet til verdiformidling, identitetsbygging og ulike aktiviteter, og foreslår også kommunalt tilskudd til slike aktiviteter og lønn.

4. Kommunens rolle og mulige ansvar i forhold til Haugstua og den driften som er etablert rundt denne

Lier kommune gir stor anerkjennelse til det arbeidet som er nedlagt for å bevare Haugstua og få fram historien rundt Thorleif Haug og de verdiene han sto for. Innsatsen og engasjementet hos sentrale ildsjeler har vært stort og ambisjonene omfattende, noe både kommunen og svært mange andre har lagt merke til.

Kommunen har noe ansvar, men kan ta utvidet ansvar.

Kommunens formelle ansvar for Haugstua er i utgangspunktet begrenset. Huset eies og disponeres privat. Som særlig verneverdig bygg vil kommunen likevel både være opptatt av å motivere til nødvendig og riktig vedlikehold, først og fremst via rådgivning med eventuelt også via prosjekttilskudd. Lier kommune har nylig vedtatt en temaplan for vern og bruk av fysiske kulturminner og kulturmiljøer, der Haugstua er trukket fram som et av de mest verdifulle enkeltbyggene, og der forvaltningsregler og rutiner er fastsatt.

Lier kommune har i mange år tatt ansvar for lokalhistorien til tross for at kommunen ikke har et formelt og tydelig ansvar for dette. Lier Historielag og andre frivillige ildsjeler er de viktigste bidragsytere til slikt formidlingsarbeid. Lier kommune har imidlertid i mange år prioritert tilretteleggings- og formidlingsarbeidet i forhold til kulturarven vår via skilting, brosjyreproduksjon, undervisningsopplegg og arrangementer, gjerne i samarbeid med de frivillige. Lier kommune eier og drifter Lars Sørums samling som ble gitt som gave til kommunen. Lier kommune var medstifter sammen med Lier Historielag for Stiftelsen Lier Bygdetun, som siden har vært kommunens hovedsamarbeidspartner innenfor kulturvern og formidling og som mottar årlige tilskudd fra kommunen som bidrag til drift og videreutvikling.

Haugstua har både verneverdige kvaliteter og en spennende lokalhistorisk interesse pga at Thorleif Haug bodde her. Huset ligger i tilknytning til marka der skiløpere på alle nivåer i dag driver sin aktivitet. Dette gjør det også, sett fra kommunens side, interessant å kunne sikre tilgjengelighet for allmenheten. Arbeid med kulturarv-saker ligger godt forankret i kommunens hovedstrategi for kultur, idrett og friluftsliv – «for kropp og sjel». Dette viser kommunens ønske om å prioritere kulturarv-innsatsen.

Rådmannen har på denne bakgrunn og ut fra tidligere sak og mottatt innspill fra Skikongens venner, gjort følgende vurdering:

- Rådmannen legger til grunn at Lier kommune vil bidra til å sikre at Haugstua og de gjenstander som er samlet her kan ivaretas på en juridisk forsvarlig måte og gjøres tilgjengelig som kulturminner og lokalhistorisk formidlingssted. Dette vil trolig gjøre det enklere for Skikongens venner å ta imot ytterligere gaver og søke tilskudd til videre utvikling.
- Rådmannen ser det ikke som naturlig at kommunen påtar seg en sentral rolle mht. drift, aktiviteter, formidling eller videre områdeutvikling. Det er sterkt ønskelig å beholde et frivillig engasjement mht. dette, men rådmannen har selvsagt forståelse for at dette må tilpasses det de frivillige selv ser seg i stand til, slik det er med alle foreninger og ideelle virksomheter. Kommunen vil kunne yte tilskudd til åpne arrangementer og enkeltprosjekter, og vil også i noen grad kunne samarbeide og bistå med konkrete

oppgaver.

- Kommunens rolle og eventuelt økonomisk bidrag bør avtales og ha en avgrenset varighet primært med sikte på å sikre Haugstua og gjenstandene som samles inn et betryggende juridisk vern. Det er avsatt prosjektmidler til samarbeidsprosjekter innenfor kulturvern for 2017-18. Økonomiske rammer for avtalen må holde seg innenfor disse rammene for 2018, som også skal brukes til andre prioriterte formål. På bakgrunn av en eventuell avtale må videre finansiering i 2019 og 2020 legges til grunn for handlingsprogrammet for 2019-2022.

5. Rådmannens vurdering

Saken til formannskapet i mai 2017 og tilhørende juridisk utredning om mulige organisasjonsformer utgjør grunnlaget for de vurderingene som er gjort så langt. På bakgrunn av denne foreslår rådmannen at kommunen inngår en avtale med Skikongens venner med følgende intensjoner:

- Bistå med etablering av en stiftelse som kan ha som formål å forvalte de eiendeler som mottas som gaver eller til utlån.
- Avklare med grunneier en mer varig sikring av Haugstua som kulturminne tilgjengelig for allmenheten, og evt. sikre forvaltning av bygningen.
- Avklare ansvarsfordeling og samhandlingsrutiner mellom stiftelsen, kommunen, eier og Skikongens venner, og følge opp dette i 1-2 år etter at ansvarsfordelingen er fastsatt og for å sikre at alt fungerer etter hensikten.

Rådmannen foreslår at kommunen ikke selv står som stifter, men sikres retten til å utpeke et styremedlem. Årsaken er stiftelseslovens begrensninger når det gjelder muligheten til samtidig å ha omdanningsmyndighet. Rådmannen vurderer det som viktig at kommunen ikke påtar seg et ansvar for å drive en stiftelse videre på egenhånd dersom dagens frivillige initiativ rundt Haugstua skulle bortfalle.

Kommunen vil kunne stille med prosjektledelse og finansiering av de nødvendige tiltakene for å sikre etableringen av en stiftelse. Det foreslås at kommunen bevilger samlet kr 400.000 til dette formålet fordelt over tre år, og at selve utredningsarbeidet gjennomføres så snart som mulig og i all hovedsak i løpet av 2018.

Skikongens venner og eier av Haugstua forutsettes å medvirke i prosessen for å finne de mest hensiktsmessige løsningene innenfor de prinsipper og rammer som kommunens folkevalgte har satt.